Fylkesmannen i Trøndelag
Tröödndelagen fylhkenålma

WSP Norge AS
Granåsvegen 15 B
7069 TRONDHEIM

Vår dato: 03.05.2018 Vår ref.: 2018/7750

Deres dato: 07.03.2018 Deres ref.:

Fylkesmannens uttalelse - varsel om offentlig ettersyn og høring av planprogram for samlet campus i området Gløshaugen - Elgeseter og Øya - Trondheim kommune

Fylkesmannen har som sektormyndighet mottatt melding om offentlig ettersyn og høring av ovennevnte planprogram, og har følgende vurdering:

Overordnede vurderinger
Planprogrammet er et redskap som legger rammer for flere etterfølgende planprosesser innenfor samme område. Intensjonen er å sikre at planene gjennomføres i hensiktsmessig rekkefølge samtidig som viktige felles interesser (offentlige rom, sosial- og teknisk infrastruktur, grøntstruktur) sikres gjennom utredningskrav og ved fastlegging av føringer for overordnete byplangrep. Fylkesmannen er enig i at planprogrammet gir forutsigbarhet med hensyn til prosess og alternativer og fastsetting av utredningsbehov, samtidig som det muliggjør involvering og medvirkning tidlig i planprosessen av berørte parter.

I samspill med planprogrammet anbefales det utarbeidet et overordnet veiledende program for offentlige rom/infrastruktur. Dette for å sikre helhetlige løsninger med tanke på byrom, gateløp, gang- og sykkelforbindelser, bearbeidelse av grøntareal og generelle kvaliteter i området. Planredskaper som ikke er hjemlet i plan- og bygningsloven, (som f.eks. dette overordnete veiledende programmet for offentlige rom/infrastruktur) kan fungere som politiske og faglige styringsdokumenter og bør inngå i prosessen særlig dersom det ikke stilles krav til områderegulering. Dette forutsetter at politiske organer får veiledende program til behandling tidlig nok i prosessen til at prinsippene blir førende for senere plan.

Fylkesmannen vil her bemerke at høringsutkastet underkommuniserer funksjonen til et overordnet veiledende program ettersom det først nevnes på side 45. Utkastet sier at «Overordnet veiledende program søkes utarbeidet før fastsettelsen av planprogrammet og bør foreligge senest for oppstart av første reguleringsplan innenfor området». Det er vanskelig å vite *når* «oppstart av første reguleringsplan innenfor området» foreligger.

Ettersom veiledende program for offentlig rom/infrastruktur ikke er en del av planprogrammet anbefaler Fylkesmannen at planprogram og veiledende program for

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Saksbehandler:
Postboks 2600	Steinkjer: Strandveien 38	74 16 80 00	Svein Fjørtoft Hole
7734 Steinkjer	Trondheim: Prinsensgt 1	Org.nr.:	Telefon:
fmtlpost@fylkesmannen.no	www.fylkesmannen.no/trondelag	974 764 350	73 19 91 57

offentlige rom/infrastruktur behandles og fastsettes samtidig i bystyret. Dette vil bidra til at de to planredskapene ses i sammenheng og blir tilstrekkelig førende og politisk forankret før oppstart av første plan.

Utover dette mener Fylkesmannen at samlingen til ett Campus for NTNU i Trondheim på en god måte oppfyller de statlige planretningslinjene og bidrar positivt til oppnåelse av nullvekstmålet. Ved å søke en konsentrert og kompakt utvikling og samlokalisering i et sentralt byområde med gåavstand mellom ulike funksjoner og høy sykkel- og kollektivtilgjengelighet, tar staten et nødvendig ansvar for en nærings- og klimavennlig utvikling av byen, regionen og landsdelen. Samtidig er det viktig å på en god måte avveie utviklingen mot lokale interesser og behov. Vi registrerer bygningsrådets anbefalinger i utleggingsvedtaket i møte 06.03.2018.

Utviklingen av NTNU har stor nasjonal/regional og lokal betydning, også i et næringsperspektiv. Vi har tidligere påpekt betydningen av å koble området mot både buss og jernbane og være bevisst på stasjonsforbindelsene og målene og strategiene i fylkesplanen og den regionforstørringen for bolig, service- og arbeidsmarkedet som etter hvert vil skje i Trøndelag. Tilgang på kompetanse og NTNUs langsiktige handlingsrom for utvikling er to svært sentrale premiss etter vår oppfatning.

Klima og miljø
Det er utarbeidet et planprogram som skal fungere som en prinsipplan for samlet campus og angi rammer og føringer som skal gjelde for påfølgende reguleringsplanarbeid. En godt gjennomarbeidet prinsipplan kan fungere godt som en overordnet plan for videre utbygging. For å sikre en helhetlig utbygging av campus gjennom enkeltstående reguleringsplaner og byggeprosjekter er det imidlertid svært viktig at prinsipplanen gir tydelige og presise kvalitetskrav som kan legges til grunn for videre planlegging. Det er viktig at prinsippene og kvalitetskravene er godt forankret, både politisk i Trondheim kommune og hos NTNU. God forankring og tydelige kvalitetskrav er avgjørende for å sikre en helhetlig og forutsigbar utbygging.

Planprogrammet inneholder også forslag til utredninger som skal inngå i konsekvensutredninger for senere reguleringsplaner. Det er allerede gjennomført flere til dels omfattende utredninger på overordnet nivå. Det gir et godt utgangspunkt for videre utbygging. Det er positivt at det allerede nå angis hvilke temaer som skal utredes i de enkelte reguleringsplanene. Dette gir forutsigbarhet både for utbygger, myndigheter og berørte parter. Listen over utredningstema er imidlertid svært generell og gir i liten grad svar på hvordan utredningene skal gjennomføres og om det vil være krav til ny kunnskap. Behovet for innhenting av ny kunnskap vil variere fra tema til tema og kunne med fordel vært bedre presisert. Presise bestillinger til utredningsnivå vil gi mer forutsigbarhet og kan effektivisere videre planlegging. *Fylkesmannen anbefaler at listen med utredningstema presiseres før sluttbehandling av planprogrammet.*

For i sikre helhetlige løsninger med tanke på byrom, gateløp, gang- og sykkelforbindelser, bearbeidelse av grøntareal og generelle kvaliteter i området, anbefales det utarbeidet et overordnet veiledende program for offentlige rom/infrastruktur. *For å sikre at likelydende krav til de ulike utbyggingsområdene, samt sikre en helhetlig utbygging med kvalitet mener Fylkesmannen det er avgjørende at veiledende*

program/prinsipplan foreligger før oppstart av første reguleringsplan innenfor området.

Støy og luftkvalitet
Disse temaene må utredes i den enkelte reguleringsplan i henhold til retningslinjer for behandling av støy og luftkvalitet i arealplanleggingen (T-1442/2016 og T-1520). Det må gjøres beregninger og utarbeides kart for støy og luftkvalitet i alle planer som berører støy- og støvfølsom bebyggelse.

Det må angis kvalitetskrav til ny bebyggelse og avklares hvilke krav til støy og luftkvalitet som skal gjelde for ny bebyggelse. Studentene er NTNUs viktigste målgruppe. Derfor er det viktig at arealene som tilbys studentene har så høy kvalitet som mulig og at de sikres tilfredsstillende støynivåer og luftkvalitet i henhold til T-1442/2016 og T-1520.

Fylkesmannen mener at det også kan vurderes om det skal stilles krav til at noe parkareal og uteplasser har tilfredsstillende støyforhold. Mulighet til å finne stille arealer innenfor Campus-området vil være en kvalitet.

Parkering
Det fremgår av planprogrammet at trafikkmønster og parkering skal vurderes. Det står også at antallet parkeringsplasser skal reduseres betydelig. For et så sentralt område mener Fylkesmannen at antallet parkeringsplasser må holdes på et minimum. De mest sentrale byggeområdene/detaljplanene kan med fordel planlegges uten parkering. Nødvendig parkeringsareal må i all hovedsak legges under bakken. Fylkesmannen mener det må lages en parkeringsnorm for Campus i samråd med Trondheim kommune. Parkeringsnormen må bygge opp under nullvekstmålet.

Trafikk
Campus genererer mye trafikk i form av gående, syklende og kollektivreisende. Det er viktig å sikre et kapasitetssterkt transportsystem både internt på Campus og i området rundt. Trafikkmønsteret må gi prioritet for gående og syklende og sikre framkommelighet for kollektivtrafikken langs de største vegene.

Det må også vurderes hvilken funksjon jernbanen kan ha for å bringe folk inn og ut av Campus. Med mulighet for stopp både på Skansen, Marienborg og Lerkendal kan jernbanen effektivt frakte studenter, ansatte og besøkende både internt i byen, direkte til campus fra Værnes og fra resten av regionen.

Klima
Som et innovativt, bærekraftig campus som skal være en eksperimentell arena og et levende laboratorium oppfordrer Fylkesmannen til å ta i bruk nye energiløsninger, bygge plusshus og grønne tak. Det kan med fordel stilles krav om dette i overordnet plan. Det bør også vurderes om det kan settes krav om at anleggsarbeidene skal være mest mulig utslippsfrie.

Overvann/urbanhydrologi er omtalt i planprogrammet. Når drenerende flater bygges igjen er det viktig å ha en god plan for overvannet. Åpne, drenerende grøfter, grønne tak og gjennomgående grønnstruktur kan bidra til en god overvannshåndtering.

Grønnstruktur
Konsekvensutredningen skal redegjøre for påvirkning på overordnet grøntstruktur, natur og grønne forbindelser i planområdet. Det skal vurderes eventuelle avbøtende tiltak både i areal og kvalitet og hvordan gjen-/nyplanting kan berike planområdet. Det skal redegjøres for i hvilken grad, og hvordan, naturverdier berøres. Det er positivt at det er fokus på helhetlig grønnstruktur. Det er derfor viktig at det gjøres en overordnet vurdering av grønnstrukturen i området og at de mest attraktive områdene søkes bevart. Dersom grøntområder bygges ned bør dette kompenseres for ved å erstatte eller gjenskape grønne parkområder innenfor de nye utbyggingsområdene. Et kompensasjon for nedbygging av parkareal kan være krav om grønne tak eller grønne gjennomfartsårer som skaper forbindelseslinjer. Bevaring og gjenskaping av grønnstruktur vil være en kvalitet ved et nytt campusområde. Det bør settes krav til størrelse og kvalitet på grøntområder i overordnet plan.

Anleggsfase
De mange utbyggingsprosjektene skal skje over en lang periode i et tettbebygd område. Anleggsfasen vil bli utfordrende, både med tanke på trafikkavvikling, støy og støv. Fylkesmannen mener det bør settes krav om at det skal lages en konkret plan for anleggsgjennomføring for det enkelte prosjekt for å minimere ulempene i anleggsperioden.

Stabilisering i Nidelva
Fengselstomta bak Samfundet foreslås som et utbyggingsområde. Utbygging på dette arealet krever omfattende sikring og vil innebære utfylling i Nidelva. Nidelva er et nasjonalt laksevassdrag og inngrep i elva må utredes. Fylkesmannen vil gjerne ha dialog med NTNU og Trondheim kommune om dette tiltaket og om behovet for og kravet til utredninger.

Landbruk
Vi slutter oss til merknader om parkering under Klima og miljø. Generelt er det viktig at det legges opp til arealeffektive løsninger, og at dette sikres gjennom detaljplanene. Ut over dette har vi ingen merknader til planprogrammet.

Oppvekst og velferd
Fylkesmannen minner om T-2/08 med Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen. Her gjøres rede for ulike krav til planleggingsprosessen og krav til fysisk utforming av arealer og anlegg som skal brukes av barn og unge. Bl.a. tydeliggjøres krav om at det avsettes tilstrekkelig og hensiktsmessig areal for lekeområder for barn og unge, herunder areal for nærlekeplasser for de minste barna. Tilrettelegging bør tas inn i rekkefølgebestemmelsene. Ved detaljregulering er det viktig å tilrettelegge lekeområder som er godt skjermet fra trafikk, støy og annen forurensing. For å sikre trygg ferdsel til barnehage, skole og fritidsaktivitet vil også valg av gang- og sykkeltrase være et viktig tema. Ved omfattende regulerings- og utbyggingsplaner vil det i stilles særlige krav til en helhetlig og langsiktig plan som tar høyde for utviklingsmuligheter i forhold til arealdisponering. Fylkesmannen forventer at retningslinjene legges til grunn i det videre planarbeidet.
Barn har rett til å bli hørt og si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt. Fylkesmannen minner om Barnekonvensjonen artikkel 12, og

oppfordrer til å involvere barn og unge i å bli hørt og å kunne medvirke gjennom planarbeidet. Likeså at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn.

Vi minner spesielt om at det ved omdisponering av avsatt fellesareal eller friområde som er i bruk, skal det skaffes fullverdig erstatning. Vi ønsker også å presisere at det er viktig å sikre grøntarealer og områder for å gi barn, unge og andre muligheter til leik og utfoldelse i nærmiljøet. Spesielt med tanke på hvor viktig det er med fysisk aktivitet og sosialt samvær for målgruppen. I tette bymessige bebyggelser må områder sikres og utformes slik at områdene blir gode å leve og bo i. Et tilfredsstillende oppvekstmiljø må sikres både for dagens og ikke minst fremtidens behov.

Helse og omsorg
Grønnstrukturen, som består av små og store grønne områder og som ligger nært der folk bor og oppholder seg, har stor betydning for helse og livskvalitet.
I dette bildet er parker, friområder og turstier viktige - vesentlige, men også de mer urbane områdene som torv, gatetun og andre byrom er viktige som møteplasser og rammer for livsutfoldelse.

Grønnstrukturen er en viktig del av bylandskapet og fungerer også som forbindelseslinjer til andre grønne områder. Når byen vokser og fortettes og flere arealkrevende funksjoner skal inn, er det ekstra viktig å ha et overordnet perspektiv på de grønne områdene, på tilgjengelighet og kvalitet, og på den helsemessige betydningen disse områdene har.

Sentralt i arbeidet med planen for Campus er hvor og hvordan behovet for nødvendig utbyggingsareal skal dekkes. Mye av diskusjonen har dreid seg om grønnstrukturen rundt Gløshaugen. Grønnstrukturen utgjør et svært viktig rekreasjonsområde i en bydel som er og vil bli preget av tett bebyggelse og trafikk. Grønnstrukturens omfang og kvaliteter bør derfor ikke svekkes og det bør fortsatt være et sammenhengende grønt belte. Videre bør grønnstrukturen også sees i sammenheng med andre typer offentlige uteareal samt gang- og sykkelforbindelser for å sikre helhetlige løsninger.

Folkehelsearbeid handler om å påvirke de faktorene som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel. Stikkord kan være støy og luftkvalitet, grønnstrukturer, tilrettelegging for friluftsliv, rekreasjon, idrett og lek, tilgang på sosiale møteplasser og utformingen av disse, sol- og skyggeforhold på utearealer og for nærliggende bebyggelse, trafikksikkerhet, kriminalitetsforebygging og estetiske kvaliteter. I dette perspektivet er det mange av de opplistede utredningstemaene i tabell 9-1 som handler om folkehelse, og vi har ingen merknader til valg av tema utover dette.

Samfunnssikkerhet
Området som planprogrammet dekker er geoteknisk utfordrende og det er også andre risikofaktorer som må belyses i ROS-analysen som skal gjennomføres i planleggingen. Fylkesmannen minner om at det er kommet en ny veileder i 2017 fra DSB, *Samfunnssikkerhet i kommunenes arealplanlegging,* som bør følges i det videre arbeidet.

Med hilsen

Alf Petter Tenfjord (e.f.)
Seksjonsleder
Kommunal- og justisavdelingen

Svein Fjørtoft Hole
Seniorrådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Saksbehandlere:

Klima og miljø: Merete Gynnild – 73 19 92 08

Landbruk: Margrethe Halsan – 73 19 92 73

Samfunnssikkerhet: Kaja Kristensen – 73 19 91 69

Oppvekst og velferd: Margareth Halle – 74 16 83 79

Helse og omsorg: Frode Engtrø – 73 19 93 18

Kopi til:
Trøndelag fylkeskommune
Byplankontoret, Trondheim kommune